

राज्य सहकारी निवडणुक प्राधिकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे जुनी मध्यवर्ती इमारत, तळ मजला, पुणे-४११००१

फोन नं.(०२०) २६०५०६४१

ई-मेल आयडी :- comscea.pune@maharashtra.gov.in

secscea.pune@maharashtra.gov.in

निवडणुक तात्काळ

जा.क्र.रासनिप्रा/आचारसंहिता/५८२/सन २०१४.

दि. २०/१०/२०१४.

वाचावे :-

१. महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० मधील कलम ७३ कब
२. महाराष्ट्र सहकारी संस्था (समिती निवडणुक) नियम, २०१४ मधील नियम ३ (III)

परिपत्रक

विषय :- सहकारी संस्थांच्या निवडणुकांसाठी आचारसंहिते बाबत.

महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम ७३ (क) (ब) मधील तरतुदीनुसार राज्यातील सहकारी संस्थांच्या निवडणुकांचे अधिक्षण, संचालन व नियंत्रण यांची जबाबदारी राज्य सहकारी निवडणुक प्राधिकरणावर सोपविलेली आहे.

महाराष्ट्र सहकारी संस्था (समिती निवडणुक) नियम ३ (III) मध्ये राज्य सहकार निवडणुक प्राधिकरण सहकारी संस्थांची वर्गवारी व व्यवसाय स्वरूप यास अनुसरून सहकारी संस्थांचे कार्यक्षेत्रात आचारसंहिता विषद करुन जारी करेल अशी तरतुद आहे.

राज्यातील सर्व सहकारी संस्थांच्या निवडणुका निःपक्षपातीपणे, स्वच्छ , पारदर्शक, मोकळ्या व योग्यतेने वातावरणात व योग्यरीतीने व्हाव्यात यासाठी आदर्श आचारसंहिता विशद करुन लागु करणे आवश्यक आहे. यासाठी राज्य सहकारी निवडणुक प्राधिकरण महाराष्ट्र सहकारी संस्था नियम ३ (III) अन्वये प्राप्त झालेल्या अधिकारानुसार पुढीलप्रमाणे आदर्श आचारसंहिता विषद करुन लागु करीत आहे.

- १) अंमलात येण्याचा दिनांक :- हे आदेश सर्व सहकारी संस्थांच्या निवडणुकांसाठी तात्काळ प्रभावाने लागु होतील.
- २) आचारसंहितेची व्याप्ती :- निवडणुकीची आचारसंहिता ज्या सहकारी संस्थेची निवडणुक घोषित झाली आहे, अशा सहकारी संस्थेच्या कार्यक्षेत्रात तिच्याशी निगडीत बाबींसाठी लागु असेल.
- ३) आचारसंहितेचा कालावधी :- सहकारी संस्थांच्या निवडणुकीची आचारसंहिता संबंधीत सहकारी संस्थेच्या प्रारुप मतदार यादी प्रसिध्दीच्या तारखेपासून लागु होईल व ती मतदान संपेपर्यंत राहील.

४) जाहीर प्रचार बंदीचा कालावधी :- सहकारी संस्थांमध्ये जाहीर प्रचारबंदीचा कालावधी निवडणुकांसाठी संस्थेच्या प्रकारानुसार पुढीलप्रमाणे राहिल.

अ. क्र.	सहकारी संस्था प्रकार	जाहीर प्रचार बंदीचा कालावधी
१	'अ' वर्ग सहकारी संस्था	मतदानाच्या दिनांकाच्या आदल्या दिवशी सायंकाळी ५.०० वाजेपर्यंत म्हणजेच १० तारखेस मतदान असल्यास ९ तारखेला संध्याकाळी ५.०० वाजता प्रचार बंद होईल.
२	'ब' वर्ग सहकारी संस्था	
३	'क' वर्ग सहकारी संस्था	
४	'ड' वर्ग सहकारी संस्था	

५) आचारसंहितेचे पालन :- सहकारी संस्थांच्या निवडणुकांमध्ये आचारसंहितेचे पालन सर्व संबंधितांनी करणे अत्यंत आवश्यक आहे. आचारसंहितेचे पालन याचा अर्थ प्रामुख्याने निवडणुक जाहीर झालेल्या संस्थेतील मतदारांवर प्रभाव पाडणारे निर्णय निवडणुकीच्या तोंडावर विद्यमान संचालक मंडळाने घेवू नयेत अथवा, अशी कोणतीची कृती करू नये असा होतो.

पण याच बरोबर हे सुध्दा आवश्यक आहे की, सहकारी संस्थेच्या पूर्वीच्याच योजना, उपविधी किंवा इतर नियमात नमुद कामे किंवा दैनंदिन कामकाजात खंड पडता कामा नये. आचारसंहिता असल्याने संस्थेच्या उद्दिष्टात नमुद कामे व यापूर्वी ज्या कामाबाबत निकष / योजना निश्चित केली आहे, त्याबाबत कार्यवाही करू नये असा आचारसंहितेचा अर्थ होत नाही. जी कामे निवडणुका जाहीर होण्याआधीपासून प्रत्यक्षरित्या सुरु असतील ती तशीच सुरु ठेवता येतील.

संस्थेच्या दैनंदिन कामकाजाव्यतिरिक्त इतर तत्कालिन परिस्थितीत आवश्यक असलेले कामकाज उदा :- अत्यावश्यक निविदा काढणे, जाहिराती देणे आदी बाबींसाठी राज्य सहकारी निवडणुक प्राधिकरणाची परवानगी आवश्यक असेल.

६) सहकारी संस्थांचे सेवक :- ज्या सहकारी संस्थेची निवडणुक घोषित झाली आहे. त्या सहकारी संस्थेचे सेवक आपले दैनंदिन कामकाज सुरु ठेवतील तथापि संस्थेचा कोणताही सेवक, त्या सहकारी संस्थेच्या निवडणुकीत प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षरित्या सहभाग घेणार नाही. सहकारी संस्थेच्या सेवकाने निवडणुकीमध्ये व प्रचारामध्ये कोणत्याही उमेदवारासाठी अथवा पॅनेलसाठी प्रत्यक्ष अथवा अप्रत्यक्षरित्या सहभागी होवू नये.

नामनिर्देशन पत्रे स्विकारण्यास सुरुवात झालेनंतर संस्थेचे सर्व सेवक हे निवडणुक निर्णय अधिका-याच्या अधिपत्याखाली येतील. निवडणुकीची घोषणा झालेपासून आचारसंहितेचा कालावधी संपेपर्यंत संस्थेचे सर्व सेवक संचालक मंडळास जबाबदार असणार नाहीत. तथापि ते त्यांचेवर सोपविलेली दैनंदिन तसेच पोटनियम अथवा सेवानियमात नमुद कामे करण्याचे चालू ठेवतील.

निवडणुकीची आचारसंहिता लागू झालेनंतर सहकारी संस्थेच्या सेवकांच्या बदल्या करता येणार नाही. तथापि निवडणुक निर्णय अधिकारी निवडणुक कामकाजाच्या सोईसाठी व निवडणुक कालावधीपूरते त्यांना

आवश्यक वाटतील तर सर्व अथवा काही सेवकांवर त्यांचे दैनंदिन कामकाजाव्यतिरिक्त इतर कामकाज सोपवु शकतील अथवा एका विभागातून दुस-या विभागात किंवा एका ठिकाणाहून दुस-या ठिकाणी निवडणुकीचे कामकाजासाठी त्यांची बदली करु शकतील.

७) उद्घाटन व समारंभ :- निवडणुका जाहीर झालेनंतर सहकारी संस्थांच्या कार्यक्षेत्रामध्ये संस्थेच्या खर्चाने पुर्ण झालेल्या कामांचे उद्घाटन समारंभ इत्यादी आयोजित करता येणार नाहीत. तथापी, सहकारी संस्थेच्या किंवा राज्य शासनाच्या किंवा केंद्र शासनाच्या किंवा केंद्र शासन अथवा राज्य शासन यांच्या अधिपत्याखालील महामंडळांच्या योजनेतून पुर्ण झालेल्या कामांचा उपयोग सभासदांसाठी तात्काळ व्हावा या दृष्टीने समारंभ आयोजित न करता देखील पुर्ण झालेली कामे / योजना सभासदांच्या उपयोगासाठी खुली / सुरु करता येतील.

८) उमेदवारांनी खर्चाचा हिशोब सादर करणेबाबत :- नामनिर्देशनपत्र भरल्यापासून ते मतमोजणी पर्यंतच्या कालावधीत प्रत्येक उमेदवाराने निवडणुकीवर किती खर्च करावा यासाठी प्राधिकरणाने मर्यादा घालून दिलेली आहे. तसेच दररोजच्या खर्चाचा हिशोब निवडणुक निर्णय अधिकारी यांच्याकडे दुस-या दिवशी दुपारी २.०० वाजेपर्यंत उमेदवाराने देणे आवश्यक आहे. तसेच निवडणुका पार पाडल्यानंतर विहित कालावधीत सादर हिशोब व त्याबाबतचे शपथ पत्र संबंधीत अधिका-याकडे सादर करणे आवश्यक आहे. या संदर्भात नियमांचे पालन न करणा-या उमेदवारांवर भारतीय दंड संहितेनुसार कार्यवाही करण्यात येईल. तसेच जे उमेदवार राज्य सहकारी निवडणुक प्राधिकरणाने विहित केलेल्या रितीने खर्चाचा हिशोब सादर करणार नाहीत अथवा राज्य सहकारी निवडणुक प्राधिकरणाने वेळोवेळी विहित केलेल्या मर्यादेत खर्च करणार नाहीत, असे उमेदवार निवडणुक नियम ६६ मधील तरतुदीनुसार अनर्हतेस पात्र आहेत. त्यामुळे या संदर्भातील सुचनांचे पालन काटेकोरपणे होणे आवश्यक आहे.

राज्य सहकारी निवडणुक प्राधिकरणाच्या आदेशानुसार उमेदवारांच्या एका गटाने (पॅनेलने) निवडणुकी करीता केलेला खर्च त्या गटातील (पॅनेलने) उमेदवारांमध्ये विभागून दाखवायचा आहे. तसेच या आदेशान्वये विहित करण्यात आल्याप्रमाणे उमेदवारांच्या गटाने (पॅनेलने) आचारसंहिता सुरु झाल्या पासून ठराविक कालावधीत हा खर्च संबंधीत निवडणुक निर्णय अधिका-यांना सादर करावयाचा आहे.

९) पदाधिकारी व अधिकारी यांचे दौरे व विश्रामगृहाच्या वापराबाबत :- संस्थेच्या संचालक मंडळाने आचारसंहिता कालावधीत, आचारसंहिता लागू असलेल्या कार्यक्षेत्रात किंवा कार्यक्षेत्राच्या बाहेरही संस्थेच्या खर्चाने दौरे करु नयेत.

संस्थेच्या विश्रामगृहाचा वापर संचालकास, उमेदवारास अथवा इतर कोणासही आचारसंहिता कालावधीत करता येणार नाही.

सहकारी संस्थांची वाहने व कर्मचारी वर्ग यांचा निवडणुकीच्या कामकाजासाठी विद्यमान पदाधिकारी / संचालकांनी कोणत्याही परिस्थितीत वापर करु नये.

आचारसंहितेच्या कालावधीत राज्य सहकारी निवडणुक प्राधिकरणाचे अधिकारी / कर्मचारी यांना निवडणुकीच्या कामासाठी व निवडणुक निर्णय अधिकारी यांच्या पूर्व परवानगीने संस्थेचे अधिकारी व कर्मचारी यांना संस्थेच्या कामकाजासाठी संस्थेच्या विश्रामगृहाचा व वाहनाचा वापर करता येईल.

१०) वाहनांच्या वापराबाबत :- संस्थेच्या निवडणुकीच्या कालावधीत संस्थेची सर्व वाहने निवडणुक निर्णय अधिका-याच्या अधिपत्याखाली राहतील व निवडणुक निर्णय अधिकारी अथवा निवडणुकीशी संबंधीत कर्मचारी संस्थेच्या वाहनांचा वापर निवडणुकीच्या कामकाजासाठी व संस्थेच्या दैनंदिन कामकाजासाठी करू शकतील. कोणत्याही परिस्थिती निवडणुकीच्या काळात प्रचार मोहिम, निवडणुक कार्य किंवा निवडणुकीशी संबंधीत प्रचार करण्यासाठी संस्थेच्या वाहनांचा वापर होणार नाही याची दक्षता घ्यावयाची आहे.

संस्थेच्या निवडणुकीच्या प्रचाराकरीता खाजगी वाहनांचा वापर करता येईल मात्र त्याचा खर्च उमेदवाराने करावयाच्या खर्चामध्ये समाविष्ट करण्यात यावा.

११) शस्त्रास्त्र बंदी :- निवडणुका जाहीर झाल्यापासून निवडणुकीशी संबंधीत व्यक्तीस शस्त्रास्त्रे बाळगता येणार नाही. ही बंदी निवडणुक प्रक्रीया पूर्ण होई पर्यंत अंमलात राहिल.

१२) ध्वजारोहण व शासकीय सन :- आचारसंहितेच्या कालावधीत प्रजासत्ताक दिन अथवा स्वातंत्र्य दिन असे दिवस आल्यास संस्थेच्या पदाधिका-यांनी प्रजासत्ताक दिनी अथवा स्वातंत्र्य दिनी ध्वजारोहण करण्यास हरकत नाही. तथापि, अशा कार्यक्रमांच्या नेहमीच्या स्थळांमध्ये बदल करण्यात येवू नये. तसेच या समारंभात करावयाची भाषणे स्वातंत्र्य मिळविण्यासाठी बलिदान केलेल्या हुतात्म्यांचा तसेच देशाचा गौरव यापुर्तीच मर्यादित ठेवण्यात यावीत. कोणत्याही परिस्थितीत या समारंभात निवडणुक प्रचाराविषयी भाषणे करता येणार नाहीत. या सूचना महाराष्ट्र दिन, सदभावना दिन, मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिन अशा दिवसांसाठीही लागू राहतील.

१३) इलेक्ट्रॉनिक मिडीयाद्वारे प्रचार करणेबाबत :- इलेक्ट्रॉनिक मिडीयाद्वारे कोणतेही साहित्य प्रसारित करण्यापूर्वी या संदर्भात संबंधीत निवडणुक निर्णय अधिका-याकडून सदर साहित्य तपासून प्रमाणपत्र घेणे आवश्यक राहिल. प्रचाराचा कालावधी संपल्यानंतर इलेक्ट्रॉनिक मिडीयाद्वारे देखील प्रचारावर बंदी राहिल.

१४) निवडणुक प्रचारासंदर्भात उमेदवाराने भिक्तीपत्रके, प्रोस्टर्स, बॅनर्स लावण्याबाबत :- याबाबत सध्या अस्तित्वात असलेल्या सार्वजनिक मालमत्ता नुकसान प्रतिबंध कायदा, १९८४ व तसेच खाजगी वा सरकारी मालमत्ता विद्रुपन कायदा, १९९६ खाली असलेल्या तरतुदी लागू राहतील.

१५) आचारसंहितेच्या कालावधीमध्ये नेमणुका / भरती करण्याच्यादृष्टीने जाहिराती देणे, मुलाखती घेणे व प्रत्यक्ष नियुक्त्या करणेबाबत :- आचारसंहितेच्या कालावधीमध्ये संबंधीत सहकारी संस्थेच्या सेवेत भरती करण्याच्यादृष्टीने जाहिराती देणे, मुलाखती घेणे इ. करण्यात येऊ नये. आचारसंहिता लागू होण्यापूर्वीच लेखी

वेळोवेळी पत्रे पाठविले असल्यास लेखी परिक्षा घेण्यास हरकत नाही. तथापी, त्याचा निकाल जाहीर करता येणार नाही. तसेच मुलाखती व प्रत्यक्ष नेमणुका याबाबतची कार्यवाही आचारसंहिता कालावधीत करता येणार नाही.

१६) सहकारी संस्थेच्या अधिमंडळाच्या वार्षिक बैठका व संचालक मंडळाच्या बैठका :- सहकारी संस्थेचे अधिमंडळाचे वार्षिक तसेच संचालक मंडळ व विविध समित्यांच्या (विषय समित्या इ.) बैठका ज्या कायदानुसार घेणे बंधनकारक आहे, त्या घेता येतील. परंतु त्यात नेमणुका, अनुदान, एखादी विशेष योजना जारी करून त्या अंतर्गत कर्ज अथवा आर्थिक सहाय्य प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष स्वरूपात वैयक्तिक सभासदांना मंजूर किंवा अदा करण्यात येऊ नये. तसेच मतदारांवर कोणत्याही प्रकारे प्रभाव पडेल असे कोणतेही निर्णय घेता येणार नाही.

या आचारसंहितेची अंमलबजावणी योग्यरितीने करण्यात येईल याबाबत सर्वांनी कसोशिने प्रयत्न करावेत.

आचारसंहितेच्या अंमलबजावणीबाबत या आदेशात नमुद नसलेली काही अपवादात्मक परिस्थिती उदभल्यासच जिल्हा सहकारी निवडणुक अधिकारी यांनी स्वयंस्पष्ट अभिप्रायासह प्रस्ताव राज्य सहकारी निवडणुक प्राधिकरणाच्या मान्यतेसाठी सादर करावा.

मा.आयुक्त, राज्य सहकारी निवडणुक प्राधिकरण,पुणे यांच्या आदेशानुसार.

(डॉ. आनंद जोगदंड) 20/10/14

सचिव

राज्य सहकारी निवडणुक प्राधिकरण,
महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

प्रति,

१. जिल्हा सहकारी निवडणुक अधिकारी (सर्व).
२. तालुका / प्रभाग सहकारी निवडणुक अधिकारी (सर्व).

प्रत माहितीस्तव व पुढील कार्यवाहीस्तव :-

विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था (सर्व).